

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

7 janvier 2004

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi du 29 juin 1983 concernant
l'obligation scolaire afin d'instaurer
l'obligation scolaire à partir de l'âge
de cinq ans**

(déposée par M. Pierre-Yves Jeholet)

RÉSUMÉ

L'auteur de la présente proposition, partant du principe que la fréquentation de l'enseignement maternel est un facteur de réussite pour la suite de la scolarité, est d'avis que la fréquentation de l'école, le plus tôt possible, doit être stimulée en abaissant l'âge de l'obligation scolaire de six ans à cinq ans.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

7 januari 2004

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wet van 29 juni 1983
betreffende de leerplicht teneinde de
leerplicht op vijfjarige leeftijd
in te stellen**

(ingedien door de heer Pierre-Yves Jeholet)

SAMENVATTING

De indiener van dit wetsvoorstel baseert zich op het beginsel dat het bezoeken van de kleuterschool bijdraagt tot het welslagen van de verdere schooltijd. Daarom is hij de mening toegedaan dat kinderen moeten worden aangemoedigd op zo jong mogelijke leeftijd naar school te gaan, en dat de leerplichtige leeftijd moet worden verlaagd van zes naar vijf jaar.

<i>cdH</i>	:	<i>Centre démocrate Humaniste</i>
<i>CD&V</i>	:	<i>Christen-Democratisch en Vlaams</i>
<i>ECOLO</i>	:	<i>Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales</i>
<i>FN</i>	:	<i>Front National</i>
<i>MR</i>	:	<i>Mouvement Réformateur</i>
<i>N-VA</i>	:	<i>Nieuw - Vlaamse Alliantie</i>
<i>PS</i>	:	<i>Parti socialiste</i>
<i>sp.a - spirit</i>	:	<i>Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.</i>
<i>VLAAMS BLOK</i>	:	<i>Vlaams Blok</i>
<i>VLD</i>	:	<i>Vlaamse Liberalen en Democraten</i>

Abréviations dans la numérotation des publications :

DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature,
 suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA : Questions et Réponses écrites
CRIV : Compte Rendu Intégral, avec à gauche, le
 compte rendu intégral et, à droite, le compte
 rendu analytique traduit des interventions (sur
 papier blanc, avec les annexes)
CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral
 (sur papier vert)
CRABV : Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)
PLEN : Séance plénière (couverture blanche)
COM : Réunion de commission (couverture beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :

DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode +
 basisnummer en volgnummer
QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal
 verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de
 toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)
CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen
 papier)
CRABV : Beknopt Verslag (op blauw papier)
PLEN : Plenum (witte kaft)
COM : Commissievergadering (beige kaft)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes :
 Place de la Nation 2
 1008 Bruxelles
 Tél. : 02/ 549 81 60
 Fax : 02/549 82 74
www.laChambre.be
e-mail : publications@laChambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen :
 Natieplein 2
 1008 Brussel
 Tel. : 02/ 549 81 60
 Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be
e-mail : publicaties@deKamer.be

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'éducation et la formation, dans toutes leurs composantes, constituent l'un des moteurs essentiels du développement. La fréquentation irrégulière de l'enseignement maternel peut engendrer un retard scolaire important. Cela vaut tout particulièrement pour la troisième année de maternelle, où l'on apprend les premières notions de calcul et de lecture. C'est pourquoi, l'auteur propose de baisser l'âge scolaire obligatoire de 6 à 5 ans.

Aux termes de l'article 127 de la Constitution, les Communautés sont compétentes en matière d'enseignement mais, selon l'arrêt 14/92 de la Cour d'arbitrage, l'abaissement de l'âge de l'obligation scolaire doit être réglé par une loi et non par un décret. L'article 1er de la loi de 1983 ne peut donc être modifié que par une loi.

Le législateur fédéral est donc seul compétent pour baisser l'âge scolaire obligatoire. Les Communautés ont, elles, la compétence de rendre la fréquentation obligatoire ou non à cet âge. La compétence de ces dernières tient au fait qu'en Belgique, la notion d'obligation scolaire n'a pas la même signification que la notion de fréquentation scolaire obligatoire. L'obligation scolaire étant du ressort du Fédéral et la fréquentation scolaire du ressort des Communautés. L'auteur ne veut en aucun cas interdire aux parents de scolariser leurs enfants à domicile où de les inscrire dans des programmes « sport/étude », etc.

L'idée défendue dans cette proposition de loi n'est ni d'entraver la liberté des parents de mettre ou non leurs enfants à l'école maternelle, ni de « primariser » la troisième maternelle. Des études montrent, néanmoins, que la fréquentation de l'enseignement maternel est un facteur de réussite pour la suite de la scolarité et que plus l'arrivée à l'école maternelle est tardive, plus l'enfant connaît des difficultés d'adaptation, donc d'apprentissage dans son parcours ultérieur.

On constate que ce sont justement les enfants qui en ont le plus besoin, notamment parce qu'ils sont issus de familles où l'on ne pratique pas la langue française ou qui sont les plus défavorisées, qui font l'impasse sur l'école maternelle, avec les difficultés que cela engendre dans la suite de leur parcours scolaire.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Opvoeding en scholing zijn, in al hun aspecten, onontbeerlijk voor de ontwikkeling van een kind. Als het kind slechts onregelmatig naar de kleuterschool gaat, kan zulks een aanzienlijke leerachterstand teweegbrengen. Dat geldt in het bijzonder voor het derde jaar kleuteronderwijs, waarin de grondslag voor rekenen en lezen wordt gelegd. Daarom stelt de indiener voor de leerplichtige leeftijd te verlagen van zes naar vijf jaar.

Naar luid van artikel 127 van de Grondwet zijn de gemeenschappen bevoegd voor onderwijs, maar op grond van arrest 14/92 van het Arbitragehof moet de verlaging van de leerplichtige leeftijd niet bij decreet, maar bij wet worden geregeld. Artikel 1 van de wet van 1983 kan bijgevolg alleen maar bij wet worden gewijzigd.

Zulks betekent dat de federale wetgever de exclusieve bevoegdheid heeft om de leerplichtige leeftijd te verlagen. De gemeenschappen zijn daarentegen bevoegd om de schoolplicht in te stellen, al dan niet op de leerplichtige leeftijd. Hun bevoegdheid houdt verband met het feit dat «leerplicht» in België niet hetzelfde betekent als «schoolplicht». De leerplicht ressorteert immers onder de bevoegdheid van de federale Staat, terwijl de schoolplicht tot de bevoegdheden van de gemeenschappen behoort. De indiener wenst de ouders in geen geval te verbieden hun kind thuis te onderwijzen of het kind een richting te laten volgen waarin studie wordt gecombineerd met sport enzovoort.

Het ligt niet in de bedoeling van dit wetsvoorstel de vrije keuze van de ouders om hun kinderen al dan niet naar de kleuterschool te sturen, aan banden te leggen, noch het derde jaar kleuteronderwijs om te vormen tot een soort van eerste leerjaar. Uit studies blijkt echter dat in de kleuterklas de basis wordt gelegd voor het welslagen van de verdere schooltijd. Bovendien is gebleken dat, hoe later het kind in de kleuterschool terugkomt, hoe meer problemen het in zijn verdere schoolleven heeft om zich aan te passen, dus ook om te leren.

Een aantal kinderen behoort tot al dan niet kansarme gezinnen waar geen Nederlands wordt gesproken. Hoewel zij er goed zouden aan doen naar de kleuterschool te gaan, constateert men dat precies die doelgroep zulks niet doet, met alle problemen vandien voor de verdere schooltijd.

S'il est vrai que, dans les faits, un pourcentage élevé d'enfants fréquente la maternelle, il convient, néanmoins, d'apporter une nuance car la présence des enfants de cinq ans à l'école peut varier considérablement d'une région à une autre et d'une école à l'autre.

De plus, la troisième maternelle étant englobée avec la première et la deuxième primaire dans un même ensemble pédagogique, l'abaissement de l'âge de l'obligation scolaire à cinq ans lèvera une incohérence due à la refonte des rythmes de l'enseignement fondamental avec l'instauration du cycle 5-8 ans.

Par ailleurs, l'enfant devient, à partir de cinq ans, physiquement capable d'assumer une journée d'école. En outre, l'augmentation du nombre d'enfants en troisième maternelle permettra l'engagement de personnel enseignant supplémentaire, puisque le nombre de personnel engagé par classe dépend du nombre d'enfants inscrits en septembre dans la classe. Donc, suivant le taux de natalité qu'a connu l'année de naissance de l'enfant, on pourra engager plus ou moins de personnel. L'augmentation de personnel se répercutera dans les années suivantes par des dédoublements de classes.

Certes, l'abaissement de l'âge de l'obligation scolaire à cinq ans aura un léger coût à court terme mais, à moyen terme, une économie sera réalisée. En effet, lutter contre l'échec scolaire revient à lutter contre une future relégation sociale, ce qui constituera une économie pour les Communautés et donc pour la société.

Afin que tous les enfants puissent arriver en première primaire avec les mêmes acquis, il est important qu'ils fréquentent la troisième année de maternelle. C'est pourquoi, la présente proposition de loi vise à faire passer l'âge de l'obligation scolaire de six à cinq ans.

Pierre-Yves JEHOLET (MR)

Hoewel het percentage van schoolgaande kleuters *de facto* hoog ligt, moeten die cijfers toch enigszins worden genuanceerd, aangezien de aanwezigheids-cijfers van de vijfjarigen sterk kunnen variëren van streek tot streek, en van school tot school.

Bovendien vormt de derde kleuterklas samen met het eerste en het tweede leerjaar een pedagogische eenheid. Door de leerplicht op vijfjarige leeftijd te laten ingaan, worden de leerjaren gebundeld in een cyclus voor vijf- tot achtjarigen, waardoor het gebrek aan samenhang, een gevolg van de herziening van de cycli van het basisonderwijs, wordt weggewerkt.

Overigens kan het fysiek van een vijfjarige een volledige schooldag aan. Bovendien zal bij een toename van het aantal kinderen in de derde kleuterklas meer onderwijzend personeel aan de slag kunnen, aangezien het aantal indienstnemingen per klas afhangt van het aantal ingeschreven leerlingen. Dat cijfer wordt in september vastgesteld. Op grond van het geboortecijfer van het jaar waarin het kind is geboren, zullen dus meer of minder mensen aan de slag kunnen. De personeelsuitbreiding zal in de daaropvolgende jaren leiden tot een klassensplitsing.

De verlaging van de leerplichtige leeftijd naar vijf jaar zal weliswaar iets meer kosten op korte termijn, maar zal op middellange termijn kosten uitsparen. Een doelgerichte aanpak van het schoolfalen in het heden voorkomt immers sociale uitsluiting in de toekomst, en zulks levert de gemeenschappen, en dus ook de samenleving, een forse besparing op.

Om ervoor te zorgen dat alle kinderen het eerste leerjaar met dezelfde bagage kunnen aanvatten, is het van belang dat ze de derde kleuterklas bezoeken. Daarom strekt dit wetsvoorstel ertoe de leerplichtige leeftijd te verlagen van zes naar vijf jaar.

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 1er, § 1er, alinéa 1er, de la loi du 29 juin 1983 concernant l'obligation scolaire, les mots « douze années » sont remplacés par les mots « treize années » et les mots « six ans » sont remplacés par les mots « cinq ans ».

18 novembre 2003

Pierre-Yves JEHOLET (MR)

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 1, § 1, eerste lid, van de wet van 29 juni 1983 betreffende de leerplicht worden de woorden «twaalf jaren» vervangen door de woorden «dertien jaar», en de woorden «zes jaar» vervangen door de woorden «vijf jaar».

18 november 2003

TABLEAU SYNOPTIQUE DES DIFFERENTES VERSIONS ADAPTEES A LA PROPOSITION

Texte Communauté flamande	Texte Communauté française	Texte Communauté germanophone
<p>Loi du 29 juin 1983 concernant l'obligation scolaire</p> <p>Art. 1er § 1er. Le (jeune) est soumis à l'obligation scolaire pendant une période de treize années commençant avec l'année scolaire qui prend cours dans l'année où il atteint l'âge de cinq ans et se terminant à la fin de l'année scolaire, dans l'année au cours de laquelle il atteint l'âge de dix-huit ans.</p> <p>L'obligation scolaire est à temps plein jusqu'à l'âge de quinze ans et comporte au maximum sept années d'enseignement primaire et au moins les deux premières années de l'enseignement secondaire de plein exercice; en aucun cas l'obligation scolaire à temps plein ne se prolonge au-delà de seize ans.</p> <p>La période d'obligation scolaire à temps plein est suivie d'une période d'obligation scolaire à temps partiel. Il est satisfait à l'obligation</p>	<p>Loi du 29 juin 1983 concernant l'obligation scolaire</p> <p>Art. 1er § 1er. Le mineur est soumis à l'obligation scolaire pendant une période de treize années commençant avec l'année scolaire qui prend cours dans l'année où il atteint l'âge de cinq ans et se terminant à la fin de l'année scolaire, dans l'année au cours de laquelle il atteint l'âge de dix-huit ans.</p> <p>L'obligation scolaire est à temps plein jusqu'à l'âge de quinze ans et comporte au maximum sept années d'enseignement primaire et au moins les deux premières années de l'enseignement secondaire de plein exercice; en aucun cas l'obligation scolaire à temps plein ne se prolonge au-delà de seize ans.</p> <p>La période d'obligation scolaire à temps plein est suivie d'une période d'obligation scolaire à temps partiel. Il est satisfait à</p>	<p>Loi du 29 juin 1983 concernant l'obligation scolaire</p> <p>Art. 1er § 1er. Le mineur est soumis à l'obligation scolaire pendant une période de treize années commençant avec l'année scolaire qui prend cours dans l'année où il atteint l'âge de cinq ans et se terminant à la fin de l'année scolaire, dans l'année au cours de laquelle il atteint l'âge de dix-huit ans. L'obligation scolaire est à temps plein jusqu'à la fin de l'année scolaire intervenant pendant l'année civile au cours de laquelle le mineur atteint l'âge de quinze ans. Elle comporte au moins les deux premières années de l'enseignement secondaire de plein exercice. Elle ne peut en aucun cas se prolonger au-delà de l'année scolaire prenant fin durant l'année civile au cours de laquelle le mineur atteint l'âge de seize ans.</p> <p>La période d'obligation scolaire à temps plein est suivie d'une période d'obligation scolaire à temps partiel. Il est satisfait à</p>

SYNOPTISCHE TABEL VAN DE VERSCHILLEND TEKSTEN AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

Vlaamse Gemeenschap	Franse Gemeenschap	Duitstalige Gemeenschap
<p>Artikel 1. § 1. Voor de (jongere) is er leerplicht gedurende de periode van dertien jaren die aanvangt met het schooljaar dat begint in het jaar waarin hij de leeftijd van vijf jaar bereikt en eindigt op het einde van het schooljaar in het jaar tijdens hetwelk hij achttien jaar wordt.</p> <p>De leerplicht is voltijds totdat de leeftijd van vijftien jaar is bereikt en omvat ten hoogste zeven jaren lager onderwijs en ten minste de eerste twee leerjaren van het secundair onderwijs met volledig leerplan; in geen geval duurt de voltijdse leerplicht voort na zestien jaar.</p> <p>De periode van voltijdse leerplicht wordt gevuld door een periode van deeltijdse leerplicht. Aan de deeltijdse leerplicht wordt voldaan door het voortzetten van het secundair onderwijs met volledig leerplan of door het volgen van onderwijs met beperkt leerplan of van voor de vervulling van de leerplicht erkende vorming. Een minderjarige kan toelating krijgen om vanaf het begin van het schooljaar waarin hij deeltijds leerplichtig wordt deeltijds beroepssecundair onderwijs of</p>	<p>Artikel 1. § 1. Voor de minderjarige is er leerplicht gedurende de periode van dertien jaren die aanvangt met het schooljaar dat begint in het jaar waarin hij de leeftijd van vijf jaar bereikt en eindigt op het einde van het schooljaar in het jaar tijdens hetwelk hij achttien jaar wordt.</p> <p>De leerplicht is voltijds totdat de leeftijd van vijftien jaar is bereikt en omvat ten hoogste zeven jaren lager onderwijs en ten minste de eerste twee leerjaren van het secundair onderwijs met volledig leerplan; in geen geval duurt de voltijdse leerplicht voort na zestien jaar.</p> <p>De periode van voltijdse leerplicht wordt gevuld door een periode van deeltijdse leerplicht. Aan de deeltijdse leerplicht wordt voldaan door het voortzetten van het secundair onderwijs met volledig leerplan of door het volgen van onderwijs met beperkt leerplan of van voor de vervulling van de leerplicht erkende vorming of door het alternerend secundair onderwijs te volgen.</p>	<p>Artikel 1. § 1. Voor de minderjarige is er leerplicht gedurende de periode van dertien jaren die aanvangt met het schooljaar dat begint in het jaar waarin hij de leeftijd van vijf jaar bereikt en eindigt op het einde van het schooljaar in het jaar tijdens hetwelk hij achttien jaar wordt.</p> <p>De leerplicht is voltijds tot op het einde van het schooljaar, dat tijdens het kalenderjaar eindigt, tijdens hetwelk de minderjarige de leeftijd van vijftien jaar bereikt. Ze omvat ten minste de eerste twee leerjaren van het secundair onderwijs met volledig leerplan; in geen geval duurt ze voort na het einde van het schooljaar, dat tijdens het kalenderjaar eindigt, tijdens hetwelk de minderjarige de leeftijd van zestien jaar bereikt.</p> <p>De periode van voltijdse leerplicht wordt gevuld door een periode van deeltijdse leerplicht. Aan de deeltijdse leerplicht wordt voldaan door het voortzetten van het secundair onderwijs met volledig leerplan of door het volgen van onderwijs met beperkt leerplan of van voor de vervulling van de leerplicht erkende vorming.</p>

<p>scolaire à temps partiel en poursuivant l'enseignement secondaire de plein exercice ou en suivant un enseignement à horaire réduit ou une formation reconnue comme répondant aux exigences de l'obligation scolaire. (Un mineur d'âge peut être autorisé à suivre, à partir du début de l'année scolaire pendant laquelle il atteint l'âge de la scolarité obligatoire à temps partiel, l'enseignement secondaire professionnel à temps partiel ou une formation reconnue comme répondant aux exigences de l'obligation scolaire. L'autorisation est donnée par la direction de l'établissement où l'enseignement secondaire professionnel à temps partiel ou la formation reconnue est dispensé, sur avis du centre d'encadrement des élèves avec lequel l'école d'enseignement à temps plein où le mineur suit les cours coopère.</p>	<p>Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par : 1° enseignement à horaire réduit, l'enseignement qui comprend moins de semaines par an ou de périodes par semaine que le nombre fixé pour l'enseignement à temps plein; 2° formation, tous les types de formation visés à l'article 4 de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980.</p>	<p>Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par : 1° enseignement à horaire réduit, l'enseignement qui comprend moins de semaines par an ou de périodes par semaine que le nombre fixé pour l'enseignement à temps plein;</p>
		<p>2° formation, tous les types de formation visés à l'article 4 de la loi spéciale de réformes institutionnelles du 8 août 1980.</p>

<p>voor de vervulling van de leerplicht erkende vorming te volgen. De toelating wordt gegeven door de directie van de instelling waar het deeltijds beroepssecundair onderwijs of de erkende vorming gegeven wordt, op advies van het centrum voor leerlingenbegeleiding waar de school voor voltijds onderwijs waar de minderjarige de lessen volgt mee samenwerkt.</p> <p>Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :</p> <p>1° onderwijs met beperkt leerplan, het onderwijs dat minder weken per jaar of lestijden per week omvat dan bepaald voor het onderwijs met volledig leerplan;</p> <p>2° vorming, al de vormen van opleiding, bedoeld in artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.</p>	<p>Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :</p> <p>1° onderwijs met beperkt leerplan, het onderwijs dat minder weken per jaar of lestijden per week omvat dan bepaald voor het onderwijs met volledig leerplan;</p> <p>2° vorming, al de vormen van opleiding, bedoeld in artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.</p>	<p>Voor de toepassing van deze wet wordt verstaan onder :</p> <p>1° onderwijs met beperkt leerplan, het onderwijs dat minder weken per jaar of lestijden per week omvat dan bepaald voor het onderwijs met volledig leerplan;</p> <p>2° vorming, al de vormen van opleiding, bedoeld in artikel 4 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.</p>
--	---	---